

УДК: 331.526

ОСОБЛИВОСТІ, ПРОБЛЕМИ ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ

Рудік Н.М. – к.с.-г.н., доцент ДВНЗ «Херсонський ДАУ»

Досліджено особливості розвитку та функціонування ринку праці на основі аналізу попиту і пропозиції праці та їх співвідношення. Проведено аналіз показників стану ринку праці та чинників що на нього впливають, структури економічно активного населення, працевлаштування робочої сили за професійними групами, видами економічної діяльності. Означено проблеми розвитку ринку праці та зайнятості населення у ринково-конкурентних умовах вітчизняної економіки, окреслені сучасні тенденції розвитку ринку праці України. Доведена необхідність зміни концепції державного регулювання зайнятості.

Ключові слова: ринок праці, попит на робочу силу, пропозиція робочої сили, зайнятість, безробіття, рівень економічної активності населення.

Рудик Н.М. Особенности, проблемы и современные тенденции развития рынка труда Украины

Исследовано особенности развития и функционирования рынка труда на основании анализа спроса и предложения труда и их соотношения. Проведено анализ показателей состояния рынка труда и факторов влияющих на него, структуры экономически активного населения, трудоустроенности рабочей силы по профессиональным группам, видам экономической деятельности. Обозначены проблемы развития рынка труда и занятости населения в рыночно-конкурентных условиях отечественной экономики, отмечены современные тенденции развития рынка труда Украины. Отмечена необходимость изменения концепции государственного регулирования занятости.

Ключевые слова: рынок труда, спрос на рабочую силу, предложение рабочей силы, занятость, безработица, уровень экономической активности населения.

Rudik N.M. The peculiarities, problems and modern tendencies of the development of Ukraine's job market

The paper explores the peculiarities of the development and functioning of the job market based on the analysis of labor demand and supply. It analyzes the figures of the job market condition and the factors influencing it, the structure of the economically active population, the employment of workers according to professional groups, types of economic activities. The paper describes the problems of the job market development and population employment under competitive market conditions of the domestic economy; it characterizes modern tendencies in the development of Ukraine's job market. The paper proves the necessity of changing the concept of governmental regulation of employment.

Keywords: job market, demand for labor, supply of labor, employment, unemployment, economic activity rate of population.

Постановка проблеми. Координуючу роль в економіці головним чином виконує ринкова система. В ній ринок праці або робочої сили, як і товарний ринок та ринок грошей, працює на забезпечення локальної рівноваги, а в своїй сукупності вони підтримують тенденцію до забезпечення загальної економічної рівноваги, яка є основою функціонування економіки.

Одним із напрямів підвищення ефективності економіки є забезпечення повної зайнятості. Ознакою існування повної зайнятості є рівновага на ринку праці, тобто відповідність попиту на робочу силу її пропозиції.

Головними складовими ринку праці є сукупна пропозиція праці, що включає все економічно активне населення, та сукупний попит, що визначає

ється загальною потребою економіки у найманій робочій силі. Вони складають сукупний ринок праці.

В умовах ринкових відносин встановлення рівноваги на ринку праці набуває особливої актуальності, бо співвідношенням між попитом і пропозицією на ринку праці визначається рівень зайнятості, рівень безробіття, заробітна плата та головне обсяг виробництва товарів та послуг. А зайнятість є найскладнішим соціально-економічним явищем суспільства, і акумулює: соціально-економічну проблему - задоволення потреб людини у сфері праці, економічну - забезпечення через трудову зайнятість виробництва ВВП та соціальну - задоволення потреб людини не лише в заробітках, а і у самореалізації через суспільно-корисну діяльність. Тому проблеми розвитку ринку праці та зайнятості населення у ринково-конкурентних умовах вітчизняної економіки мають свою специфіку і пов'язані з дисбалансом між пропозицією і попитом на працю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні, методичні та прикладні аспекти проблем розвитку ринку праці та проблем зайнятості, безробіття дістали свій розвиток у роботах: О.А. Богуцького, Д.П. Богині, В. С. Васильченко, А.М. Гриненко, В. О. Дієсперова, Е.М. Лібанової, Е.П. Качан. [2,3,4,5].

Однак динамічний характер ринково-конкурентних процесів обумовлює необхідність постійного дослідження функціонування ринку праці України, його розвитку, проблем зайнятості, сучасних тенденцій розвитку. Динамічність змін демографічних, економічних, соціальних чинників, політичних чинників протягом останніх років загострила проблеми пов'язані з невірноваженістю пропозиції та попиту на робочу силу на ринку праці, означила сучасні тенденції його розвитку.

Постановка завдання. Метою досліджень є комплексний аналіз та оцінка стану ринку праці, його розвитку на основі аналізу сукупної пропозиції та сукупного попиту на робочу силу на ринку праці, аналізу їх співвідношення, аналізу сфери зайнятості та виявлення особливостей функціонування ринку праці, проблем зайнятості населення за цих умов, окреслення основних теперішніх тенденцій його розвитку.

Виклад основного матеріалу досліджень. В економічній системі ринок праці є найскладнішим з усіх видів ринків за структурою, ціноутворення, зв'язками з іншими ринками, що й обумовлює його специфіку. Розвиток ринку праці є актуальним в формуванні соціально-економічних відносин в суспільстві, бо в ринкових умовах ринок праці є частиною економічної системи в межах якої відбувається залучення праці, як економічного ресурсу, до сфери національного виробництва. Економічна теорія розглядає ринок праці як систему суспільних відносин, пов'язаних з наймом і пропозицією праці, тобто з її купівлею і продажем, як економічний простір - сферу працевлаштування, в якій взаємодіють покупці і продавці праці, як механізм, що забезпечує узгодження ціни і умов праці між роботодавцями і найманими працівниками та регулює попит та пропозицію. [2].

Формування, функціонування, врівноваження ринку праці ґрунтується на тих, же економічних законах як і інші ринки: попиту, пропозиції, конкуренції, вартості, грошового обігу. Основними чинниками що впливають на ринок праці є динаміка макроекономічних показників, співвідношення між попитом і

пропозицією робочої сили, рівень заробітної плати (вартість робочої сили), взаємозв'язок між вивільненням робочої сили та рівнем цін, зайнятістю, інвестиціями.

Параметрами ринку праці є сукупна пропозиція та сукупний попит та ціна робочої сили. Сукупна пропозиція робочої сили включає всі категорії економічно активного населення, тобто всіх, хто працює або бажає працювати. Поточна пропозиція на ринку праці складається з таких основних груп: безробітні, що активно шукають роботу і готові до неї приступити, працівники, які намагаються змінити місце роботи, особи, котрі бажають працювати у вільний від роботи або навчання час. На пропозицію на ринку праці впливає демографічна ситуація, рівень економічної активності населення, характер праці, інтенсивність вивільнення робочої сили, система оплати праці, система перепідготовки тощо. Сукупний попит визначається кількістю і структурою робочих місць, що існують в економіці країни. Він включає як укомплектовані працівниками, так і вільні (вакантні) робочі місця. На формування попиту на робочу силу впливає приріст величини трудових ресурсів, співвідношення зайнятого і незайнятого населення, використання малоконкурентних груп населення, особливості пенсійного законодавства тощо.

Становлення ринку праці в Україні розпочалось з ухвалення у 1991 році Закону України «Про зайнятість населення» за яким держава відмовилась від монопольного права на працевлаштування і забезпечення абсолютної зайнятості населення і зобов'язалась здійснювати матеріальне та соціальне підтримання працівників, що офіційно отримали статус безробітного.[1] А продовжилось створенням базових елементів інфраструктури ринку-Державної служби зайнятості та Державного фонду сприяння зайнятості населення. Розвиток ринку праці відбувався через реформування моделі «повної зайнятості» командно-адміністративної економіки. Використання робочої сили в ній характеризувалось надзайнятістю, а повна зайнятість була поголовною зайнятістю маломобільної робочої сили, що отримувала зарплату не за роботу а за вихід на роботу. Модель була орієнтована на дешеву робочу силу з недорозвиненими потребами. Сфера зайнятості була zdeформована. Такий спадок і дотепер відображається на розвитку ринку праці.

Індекси основних соціально-економічних показників (відсотків до попереднього року) економіки України в 2013-2015 роках показують ускладнення економічної ситуації. Валовий внутрішній продукт в 2013, 2014, 2015 роках становив - 100%, 93,4%, 90,1%; реальний наявний дохід населення -106,1%, 88,5%, 77,8%; середньомісячна заробітна плата реальна - 108,2%, 93,5%, 79,8%; капітальні інвестиції - 88,9%, 75,9%, 98,3% до попереднього року відповідно. Індекс споживчих цін за аналізований період зріс на 43% а індекс цін виробників продукції промислової на 23,7%.

Попит на працю є похідним від попиту на товари та послуги. Низька інвестиційна активність негативно вплинула не лише на кількість вільних робочих місць, а і на здатність вітчизняних підприємств їх створювати. Низький рівень інвестування, високий рівень інфляції вплинули на параметри ринку праці, відбувається зниження попиту на працю. Окрім економічних чинників на стан ринку праці суттєво вплинула анексія Криму та військові дії на сході країни, в результаті яких ринок втратив 2330,8 тис. працюючих. Дія цих чин-

ників на стан ринку праці продовжується, що загострює проблеми розвитку ринку праці.

В аналізовані роки ринок праці характеризувався економічною активністю населення рівень якої знизився з 65% у 2013 році до 61,8% на кінець 2015 року; зростанням кількості зайнятих в неформальному секторі економіки до 26,2 % від загальної кількості зайнятого населення віком 15-70 років; переважачим місцем праці для кожної другої особи сільського населення в неформальному секторі; кількістю вакансій, які скоротилась на 16,6% і становили 25,9 тис.; навантаженням на одне робоче місце 63 безробітних; рівнем безробіття (за методологією МОП) у віковій категорії 15-70 років - 9,1%, а працездатного віку – 9,5% економічно активного населення.

Пропозиції на ринку праці України в 2015 році становила 18097,9 тис. осіб економічно активного населення, і вона зменшилась на 17,3% порівняно з 2013 роком, з них особи у працездатному віці склали 17396,0 тис. і чисельність їх зменшилась на 15,1%. Роль населення як джерела робочої сили визначається через коефіцієнт участі в робочій силі. Саме динаміку пропозиції праці характеризують зміни коефіцієнта участі в робочій силі. Коефіцієнт участі в робочій силі, який відображає процент робочої сили в чисельності дорослого населення, зазнав змін. З 2013 року коефіцієнт участі в робочій силі мав тенденцію до зменшення з 0,65 до 0,62 для вікової групи 15-70 років та 0,73 – 0,72 для осіб працездатного віку. Тому 65,0% вікової групи 15-70 років в 2013 році були зайнятими або шукали роботу, а в 2015 році їх частка зменшилась до 62,4%. Проте у працездатному віці 73,1% населення були зайнятими або шукали роботу в 2013 році і їх активність зменшилась до 71,5% в 2015 році. Високий рівень трудової активності працездатного населення очевидно є наслідком зниження реальних доходів під дією інфляційних чинників, а зменшення активності для вікової групи 15-70 років змінами пенсійного законодавства та змінами в оподаткуванні пенсій.

Аналіз структури економічно активного населення показує, що в ній частка зайнятого населення у віці 15-70 років в 2015 році становила 90,8%. В порівнянні з 2013 роком чисельність зайнятих зменшилась на 19,5% і склала 16443,2 тис. осіб, з них особи в працездатному віці становили 15742,0 тис. і чисельність їх зменшилась на 16,8%. Рівень зайнятості зменшився з 60,3% в 2013 році до 56,7% в 2015 році. Але такий рівень зайнятості супроводжується розвитком неформального та нелегального сегментів вітчизняного ринку праці. Кількість зайнятих в неформальному секторі економіки становила 4,4 млн. або 26,5% від загальної кількості зайнятого населення. Саме велика пропозиція праці та неспроможність повністю реалізуватись у сфері оплачуваної зайнятості сприяла розвитку альтернативної зайнятості - самозайнятості здебільшого в особистому підсобному господарстві

В умовах ринку зайнятість є найскладнішим соціально-економічним явищем. Для аналізу рівня зайнятості фактичне безробіття порівнюють з природним безробіттям, бо повна зайнятість охоплює фрикційне і структурне безробіття, які є необхідною умовою для адаптування ринку праці до змін в економіці. Так за рахунок фрикційного безробіття економічно активне населення має можливість покращувати умови працевлаштування, оплати своєї праці і в результаті це сприяє збільшенню обсягів національного виробництва.

Структурне безробіття обумовлюється змінами в структурі попиту на робочу силу в наслідок найчастіше змін в структурі споживчого попиту, технологій, географічного розподілу робочих місць. Структурні безробітні потребують або підвищення кваліфікації, або перепідготовки бо не відповідають професійним вимогам ринку праці, або часу для територіального переміщення робочої сили. Такі види безробіття викликаються втратами часу, пов'язаними з їх зміною, а не дефіцитом робочих місць. А відповідно до принципу добровільності праці в умовах ринкової економіки повна зайнятість означає достатність робочих місць для всіх добровільно бажаючих працювати і є важливою характеристикою соціального захисту населення у трудовій сфері та основою ефективного використання трудового потенціалу суспільства. Для оцінки рівня використання робочої сили використовують такий відносний показник, як рівень безробіття, що визначається відношенням кількості безробітних віком 15-70 років до кількості економічно активного населення (робочої сили). Тому сферу зайнятості характеризує також рівень безробіття. Безробітні це особи в віці 15-70 років як зареєстровані так і не зареєстровані у державній службі зайнятості, які не мали прибуткового заняття, протягом останніх 4-х тижнів активно її шукали і впродовж 2-х тижнів були готові приступити до роботи. Безробітні, як і зайняті належать до економічно активного населення і формують пропозицію робочої сили.

Безробітне населення в 2015 році становило у віці 15-70 років 1654,7 тис. осіб, з них у працездатному віці - 1654,0 тис. осіб. Чисельність їх з 2013 року збільшилась на 17, 2% в 2014 році та зменшилась на 4,9% в 2015 році. Рівень безробіття населення (за методологією МОП) в 2015 році становив 9,1% для вікової групи 15-70 років проти 7,2% в 2013 році, а для населення в працездатному віці відповідно 9,5% проти 7,7%. Серед молоді у віці 25 років рівень безробіття залишається більш як у двічі вищим, ніж в середньому по країні і становить 22,4% економічно активного населення. Лише протягом 2014 та 2015 років у бюджетній сфері тричі відбувалось вивільнення робітників на 20%, 10%, 3%. Однак показник рівня безробіття не дає повного уявлення проблем зайнятості бо показує лише відсоток людей що не мають роботи, а не те, який час вони перебувають у такому становищі.

Негативною і загрозовою тенденцією на вітчизняному ринку праці є збільшення тривалості безробіття. Це проблема з наслідками як мікро так і макрорівня, а саме тривалий пошук роботи знижує шанси безробітних осіб на працевлаштування, погіршує якість трудового потенціалу посилює напругу в суспільстві. Так середня тривалість пошуку роботи була 7 місяців станом на кінець 2015 року, тоді як в 2013 році була 5 місяців. В вітчизняній економіці спостерігається тенденція формування тривалого типу безробіття.

Проблемою ринку праці України є нагромаджений потенціал прихованого безробіття. Його структура включає: працівників, що працюють неповний робочий час; працівників що перебувають у примусових відпустках без збереження або з частковим збереженням заробітної плати; нерегулярно зайняті.

Кількість і структура робочих місць, що існують в економіці країни визначають сукупний попит. Поточний попит визначається потребою на працівників для заповнення вакантних робочих місць на умовах основної діяльності, сумісництва або виконання разових робіт. Відповідність показників наявних

робочих місць та бажаючих їх отримати є відносним показником соціального аспекту безробіття.

Середньооблікова кількість штатних працівників в Україні з 2013 року скоротилась на 2 млн. 99 тис. осіб склавши в 2015 році 8млн. 64 тис. осіб.

В 2013, 2014 та 2015 роках відповідно було зареєстровано 487,7 тис., 512,2 тис. та 490,8 тис. осіб безробітних, а потреба роботодавців для заміщення вільних робочих місць складала - 47,5 тис., 35,4 тис. та 25,9 тис. і навантаження на 10 вільних робочих місць становило 100 осіб, 145 осіб та 189 осіб. Працевлаштовано зареєстрованих безробітних за рік в 2013, 2014, 2015 роках було – 541,9 тис. осіб; 494,6 тис. осіб; 444,7 тис. осіб., що у відсотках до загальної кількості зареєстрованих безробітних відповідно складає 35,2%, 33,7%, 31,0 %. Станом на початок січня 2016 в середньому по Україні на одне робоче місце претендувало 63 безробітних. Має місце загострення проблеми працевлаштування. Кількість вакансій лише за 2014 та 2015 роки скоротилась на 16,6%. Рівень укомплектування вакансій в цілому по Україні виріс з 64,8% до 69%.

Аналіз працевлаштування робочої сили за професійними групами, видами економічної діяльності показує, що навантаження на одне вільне робоче місце зберігало тенденцію до суттєвого зростання і свідчить про велику пропозицію праці. Так в 2013 та 2014 роках навантаження на одне вакантне місце було – для законодавців, вищих державних службовців керівників 12 та 22 особи; для професіоналів 5 осіб та 9 осіб; фахівців 9 осіб та 13 осіб; кваліфікованих робітників сільського та лісового господарства, рибальства 34 особи та 67 осіб; технічних службовців – 18 осіб, 20 осіб; кваліфікованих робітників з інструментом – 6 осіб та 9 осіб. В 2013, 2014, 2015 роках навантаження на одне вільне робоче місце відповідно було в сільському, лісовому та рибному господарстві 50 осіб, 70 осіб, 85 осіб, промисловості 8 осіб, 10 осіб, 11 осіб, в сфері інформації та телекомунікацій 10 осіб, 26 осіб, 25 осіб; в професійній, науковій та технічній діяльності 7 осіб, 10 осіб, 13 осіб; в освіті 4 особи, 5 осіб, 6 осіб; охорона здоров'я – 3 особи, 4 особи, 6 осіб; будівництво 6 осіб, 13 осіб, 10 осіб. Таке співвідношення між кількістю зареєстрованих безробітних та потребою підприємств у працівниках на заміщення вакантних посад свідчить про дисбаланс між попитом та пропозицією робочої сили. Найбільш запитуваними на ринку праці є працівники робітничих професій – газозварники, водії, електрики, монтажники, слюсарі, підсобні робітники, проте серед безробітних значну частку займають фахівці з вищою освітою (юристи, економісти, фінансисти). Загальноосвітнім тенденціям характерні високі темпи зростання чисельності і частки працюючих у галузях сфери послуг та науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт.

Невідповідність попиту та пропозиції на ринку праці України, загострює не лише проблеми зайнятості. У зв'язку з відсутністю достатньої кількості робочих місць, падінням рівня життя працюючого населення військовими діями на сході країни зростає міграційний відтік економічно активного населення (кожен 4-й українець є трудовим мігрантом). Має місце скорочення кількості застрахованих осіб за яких сплачується Єдиний соціальний внесок (ЄСВ), так на початок 2016 року вони склали 10,1 млн. осіб.

Отже ринку праці України властиве зменшення попиту на працю, значна пропозиція праці, зростання рівня та тривалості безробіття, розвиток неформального та нелегального сегментів праці.

Такий стан на ринку праці обумовлений багатьма чинниками, серед яких основними є загальний стан економіки, галузева структура національного господарства, рівень науково-технічного розвитку країни, рівень життя населення, низький рівень мобільності робочої сили, стан розвитку конкурентних ринкових відносин, стан соціальної та виробничої інфраструктури.

Проблеми зайнятості у ринково-конкурентних умовах економіки України далеко не вичерпуються безробіттям та його наслідками, а лежать у площині раціонального використання праці. Досягнення ефективної зайнятості вимагає перерозподілу трудових ресурсів, забезпечення державою умов мобільності робочої сили та сприяння створенню нових робочих місць, підготовки і перепідготовки робочої сили, врахування зайнятості як категорії регіональної, яка формується у межах окремих територій, а відтак визначається впливом національно-історичних, економічних, соціально-побутових, демографічних особливостей їх розвитку.

Управління зайнятостю потребує державної концепції регулювання зайнятості, яка повинна виходити з засад економічної доцільності досягнення та підтримування певного рівня загальної зайнятості, ефективності розподілу трудових ресурсів, дієвості системи страхування від безробіття.

Завданням сучасного етапу в сфері регулювання зайнятості є перехід до активної політики на ринку праці. В основу має бути покладена модель управління, центральними елементами якої мають бути основні регулятори ринкової організації праці: заробітна плата як ціна послуг праці, конкуренція на ринку праці, трудова мобільність, рівень безробіття. Саме за цими параметрами здійснюється, з одного боку, саморегулювання на ринку праці, а з іншого - відбувається державне регулювання.

Висновки. Ринок праці характеризується: зниженням рівня економічної активності населення; зменшення рівня зайнятості у віковій категорії 15-70 років і в працездатному віці; зростанням кількості зайнятих в неформальному секторі економіки; зростанням рівня безробіття для вікової групи 15-70 років і працездатного віку; високим рівнем безробіття серед молоді у віці 25 років; скороченням кількості вакансій; збільшення середньої тривалості пошуку роботи; зростання навантаження на вакантне робоче місце.

Головна проблема ринку праці України - скорочення попиту на працю і відповідно загострення проблем зайнятості, зменшення рівня зайнятості, збільшення прихованого безробіття у офіційному секторі ринку праці та зайнятості в неформальному та нетоварному секторах, диспропорції в регіональному розподілі робочої сили. Сучасна галузева структура зайнятих в Україні відображає низьку ефективність зайнятості і не відповідає загальносвітовим тенденціям.

Основними тенденціями розвитку ринку праці на теперішній час є відсутність достатньої кількості сучасних робочих місць, подальше зростання розмірів неформального сектору зайнятості, посилення регіональної диференціації рівня безробіття, збільшення тривалості безробіття, зростання напруги на

сільському ринку праці, падінням рівня життя працюючого населення, посилення міграційного відтоку економічно активного населення.

Концепція державного регулювання зайнятості має виходити із засад економічної доцільності досягнення і підтримування певного рівня зайнятості населення.

Перспектива подальших досліджень. Відповідно до отриманих результатів проблемами, що потребують подальшого вивчення є обґрунтування заходів державного регулювання для підтримання ефективного рівня зайнятості, підвищення мобільності робочої сили, створення сучасних робочих місць та підвищення дієвості системи соціального захисту від безробіття.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Закон України «Про зайнятість населення», від 5 липня 2012 р. № 5067-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Васильченко В.С. Управління трудовим потенціалом: Навч. Посіб./ В.С. Васильченко А.М. Гриненко, О. А. Грішанова, Л.П. Керб – К.: КНЕУ, 2005. - 403с.
3. Качан Є.П. Управління трудовими ресурсами. Навч. посіб./ Є.П. Качан, Д.Г. Шушпанов – К.: Вид дім «Юридична книга», 2003.- 258 с.
4. Осовська Г.В. Управління трудовими ресурсами : Навч. посібн. / Г.В. Осовська, О.В. Крушельницька –Київ: Кондор, 2003. -.224 с.
5. Лібанова Е.М. Ринок праці.: Навч. Посібник. / Е.М.Лібанова.- Київ: Центр навчальної літератури, 2004.-440с.
6. Україна у цифрах 2015. Статистичний збірник. Державна служба статистики України, 2016./ (за редакцією І. М. Жук.) – К.:–с.239.

УДК 338.48 (477)

ФУНКЦІЇ РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ В СТРУКТУРІ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Ступень Н.М. – к.е.н., доц.,
Національний університет «Львівська політехніка»

В статті визначено роль та значення рекреаційної сфери в процесі збалансованого розвитку територій. Охарактеризовано основні функції рекреаційної сфери в структурі еколого-економічних систем. Доведено, що характер використання й відтворення компонентів рекреаційної сфери визначають не тільки якість екосистем, а й напрямки розвитку господарської спеціалізації і структуру еколого-економічної системи в цілому.

Ключові слова: рекреаційна сфера, еколого-економічна система, функції, території, природокористування.

Ступень Н.М. Функции рекреационной сферы в структуре эколого-экономических систем

В статье определены роль и значение рекреационной сферы в процессе устойчивого развития территорий. Характеризованы основные функции рекреационной сферы в структуре эколого-экономических систем. Доказано, что характер использования и вос-